

KERKENBELEIDSPAN

Gemeente ZELZATE

18/06/2025

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL.....	2
INLEIDING	3
1. SITUERING KERKGEBOUWEN	4
2. FICHE PER KERKGEBOUW	6
2.1. Sint-Laurentius kerk Zelzate	6
2.1.1. Identificatie.....	6
2.1.2. Beschrijving.....	7
2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	13
2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	13
2.2. Sint-Antonius van Padua kerk – Zelzate West.....	15
2.2.1. Identificatie.....	15
2.2.2. Beschrijving.....	16
2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	18
2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	18
3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE	19
3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie.....	19
3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht.....	20
BESLUIT.....	22

INLEIDING

Dit kerkenbeleidsplan omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Zelzate:

- Sint-Laurentiuskerk, Grote Markt 71A, 9060 Zelzate
- Sint-Antoniuserkerk, Koningin Astridlaan 22, 9060 Zelzate

Dit kerkenbeleidsplan werd opgesteld in afstemming met de Kerkraad, besproken en goedgekeurd op 18 juni 2025.

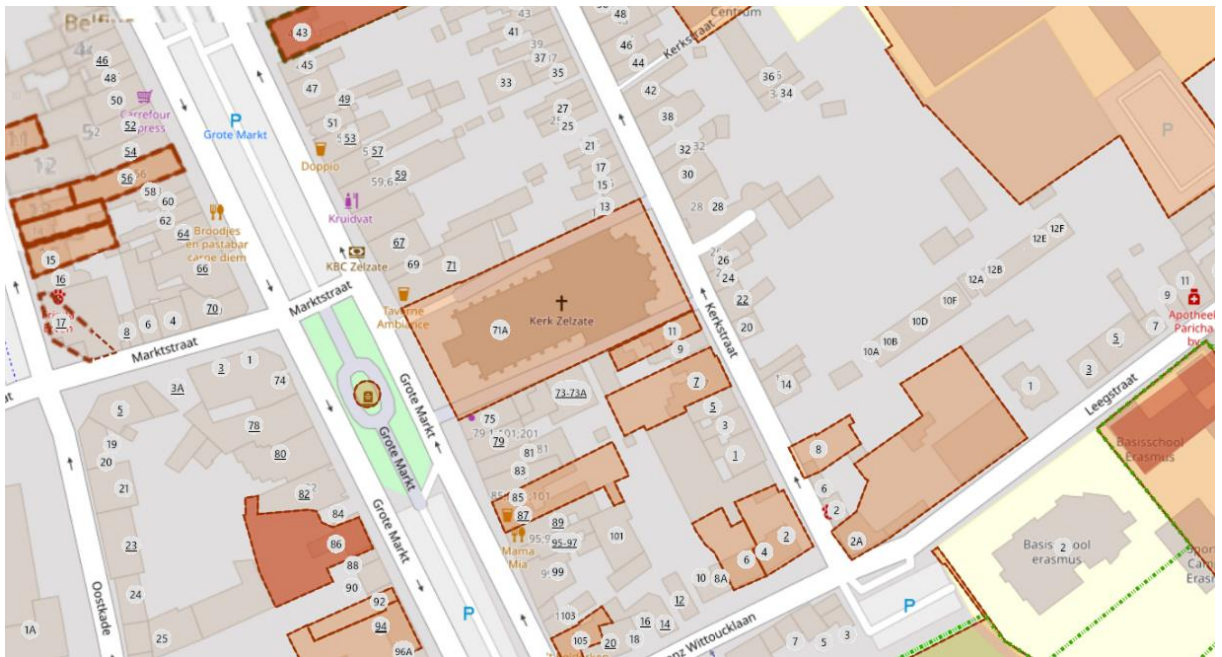
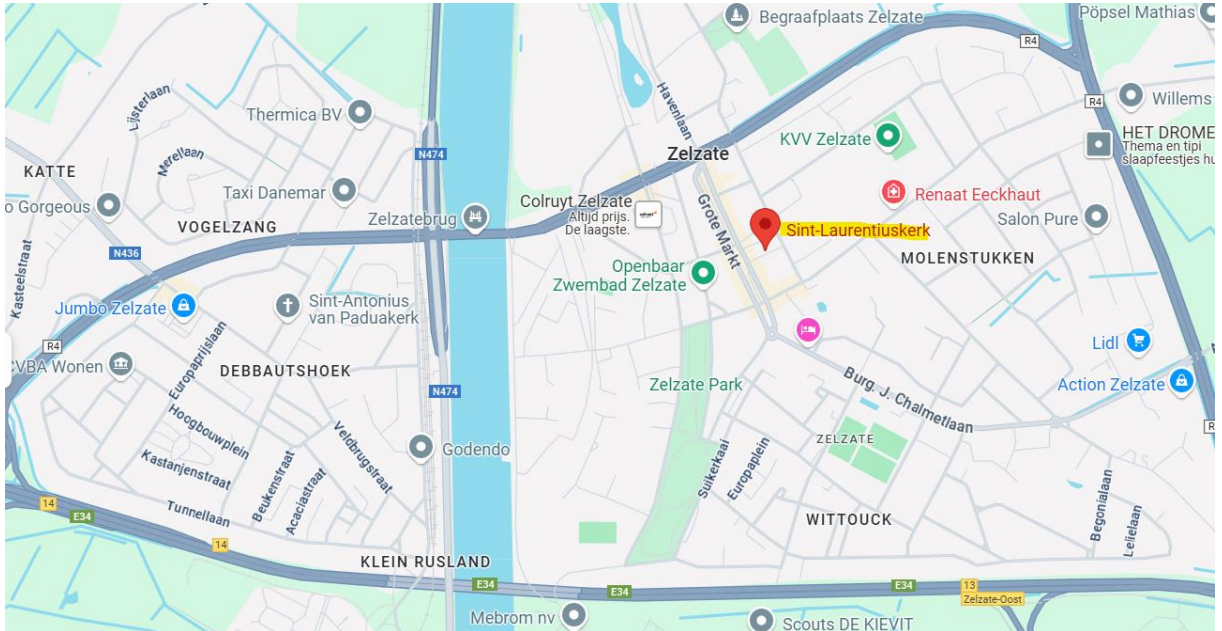
In dit kerkenbeleidsplan worden allereerst de betrokken kerkgebouwen ruimtelijk gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Aan bod komen een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie. Aan het einde van dit document is er een overzichtstabel opgenomen met de genomen opties (per kerk), de visie die hieraan ten grondslag ligt en het traject dat is of zal worden opgestart om deze toekomstige invulling te realiseren.

Handtekening bisdom

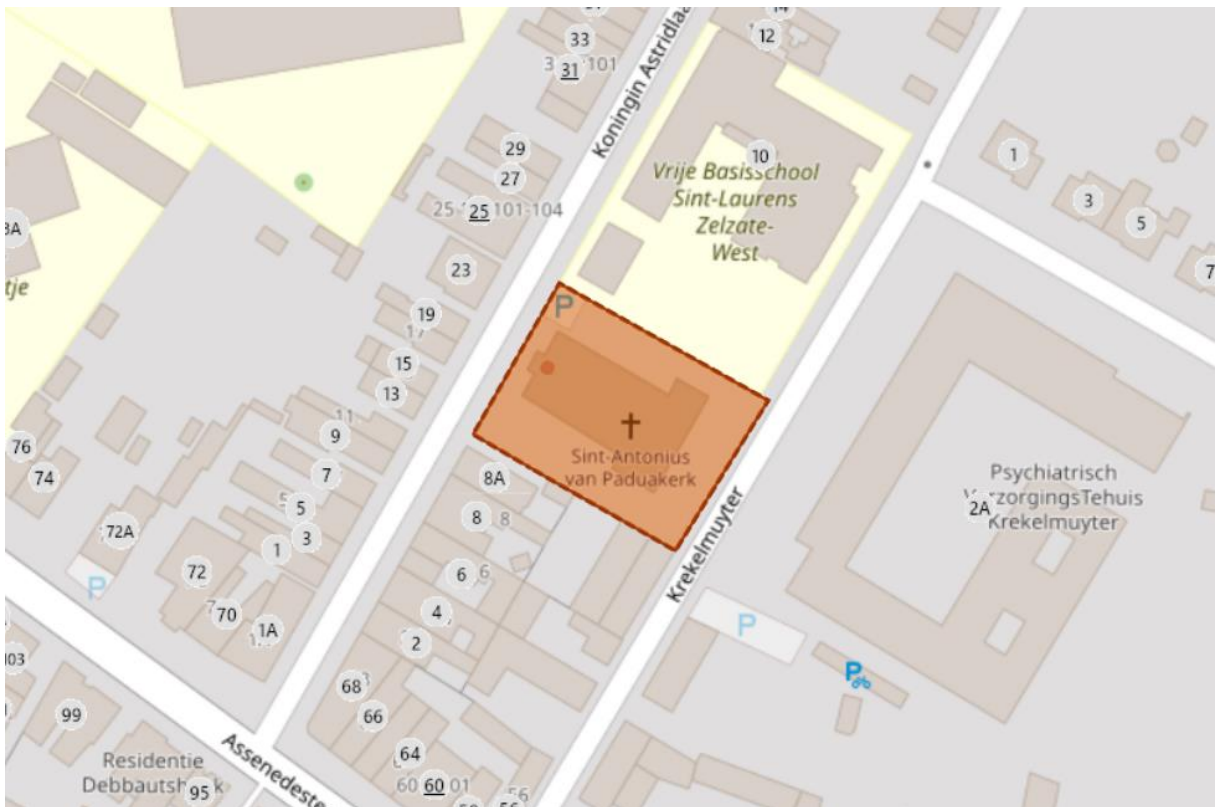
Handtekening gemeente

1. SITUERING KERKGEBOUWEN

1. Sint-Laurentiuskerk, Grote Markt 71A, 9060 Zelzate

2. Sint-Antonius van Padua kerk, Koningin Astridlaan 9, 9060 Zelzate, Zelzate-West

2. FICHE PER KERKGEBOUW

2.1. Sint-Laurentius kerk Zelzate

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.1.1. Identificatie

Naam: Sint-Laurentius

Geografische ligging

- Grote markt 71A, 9060 Zelzate, Zelzate-centrum
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat of Regio: Eeklo
- Parochie: Heilige Franciscus van Assisi (Assenede/Evergem/Zelzate)

Eigenaar: Kerkfabriek Sint-Laurentius

Bescherming(en)/vastgesteld

- Niet-beschermd
- Is vastgesteld als bouwkundig erfgoed sinds 20/06/2023 :
zie Inventaris onroerend erfgoed en Parochiekerk status - bron ODIS-databank

2.1.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Beschrijving

De Sint-Laurentiuskerk is sinds de 13e eeuw het kerkelijk centrum van Zelzate. De oorspronkelijke kerk ontwikkelde zich uit een kapel en werd in 1570 erkend als zelfstandige parochie, afgesplitst van Assenede. Doorheen de eeuwen werd het gebouw meermaals vergroot en aangepast, maar tegen de 19de eeuw was de toestand van de kerk dermate slecht dat een volledige vernieuwing noodzakelijk werd.

In 1875 werd beslist tot de bouw van een nieuwe parochiekerk op een terrein aangekocht van de familie De Clercq-Hesters, gelegen aan de huidige Grote Markt (vroeger de Oosttrigel van het kanaal Gent-Terneuzen). Het ontwerp van de nieuwe kerk, in neogotische stijl, werd toevertrouwd aan de Gentse architect Edmond de Perre-Montigny. De werken werden uitgevoerd door aannemer Florimond Van Varenberg, eveneens uit Gent. De inwijding vond plaats op 7 augustus 1879.

Het gebouw werd zwaar getroffen tijdens de beide wereldoorlogen. In november 1918 werd schade veroorzaakt door het opblazen van de nabijgelegen brug, waarbij glasramen en het dak beschadigd raakten. Architect A.R. Janssens leidde de herstelwerken in 1920. Op 20 mei 1940 werd de toren uit voorzorg gedynamiteerd door het Belgische leger. Daarbij werden het schip, transept en koor ernstig beschadigd. Ook de originele glasramen, schilderijen door Remi Goethals (1900) en het orgel van de gebroeders Reygaert gingen verloren. Tussen 1950 en 1952 werd de kerk opnieuw hersteld in neogotische stijl, opnieuw onder leiding van A.R. Janssens. De toren werd echter vervangen door een nieuwe, monumentale constructie in gewapend beton van 65 meter hoog.

In de jaren 1990 werd onder leiding van architect R. Rondonck een grondige restauratie van binnen- en buitenzijde gepland. Deze werken gingen van start in 1995 en werden afgerond in 2000.

De plattegrond ontvouwt een kruisbasiliek met uitspringende vierkante geveltoren, met schip en zijbeuken van zeven traveeën, een transept met transeptarmen van twee traveeën met rechte sluiting en koor met zijkoren van twee rechte traveeën met vijfzijdige sluitingen; sacristie en berging in de oksels.

Opgetrokken uit baksteen met verwerking van contrasterende zandsteen voor vensteromlijstingen en hoekkettingen, dekstenen en schouderstukken, op een plint van Doornikse hardsteen. Afdekkende leien zadeldaken en piramidaal torendak.

Uitspringende massieve westtoren met hoeklisenen, rondboogportaal in rechthoekige hardstenen omlijsting met centraal reliëf van "Christus-Koning", gesigneerd : "Osc. Sinia" en hoog rondboogvenster erboven. Blinde bovengeleding met vier uurwerkplaten en klokkenkamer met rondboogvormige galmgaten onder de daklijst.

Terugspringende zijbeuken gestut door versneden steunberen, met spitsboogvormige portalen met zuiltjes en bovenlicht met neogotische tracering en spitsboogvenster erboven. Zijbeuken geritmeerd door gelijkaardige steunberen waartussen hoge spitsboogvensters. Gelijkaardige kleinere vensters als bovenlichten. Transeptarmen met gelijkaardige vensters en bovenlichten en één groot vierledig venster in de zijpuntgevels met geprofileerde schouderstukken en bekronende kruisbloem. Hoogkoor met hoge tweeledige spitsboogvensters tussen steunberen en lage zijkoren met lancetvensters in de sluiting. Blinde koorsluiting met houten afdak van calvarie waarvan het kruisbeeld thans in de kerk

hangt. Identieke sacristie en berging met twee traveeën onder zadeldak in de oksels van koor en transeptarmen.

Interieur

Het interieur van de Sint-Laurentiuskerk weerspiegelt een helder, heden egaal geschilderd kerkinterieur met in een donkerder tint geaccentueerde ribben en schalken. Drieledige basilicale opstand met spitsboogvormige scheibogen op hardstenen zuilen met hogelkapitelen op achzijdige basis, triforium geopend door spitsbogen met deelzuiltje en oculus; spitsboogvensters als bovenlichten. Overwelling met kruisribgewelven neerkomend op gebundelde schalken met hogelkapiteeltjes. Hoogkoor en zijkoren met gelijkaardige overwelling, van elkaar gescheiden door fraaie ijzeren hekken van 1902, uitgevoerd door kunstsmid I. Blankaert.

Mobilair - Beeldhouwwerken:

- Heilige Laurentius, geschilderd hout, afkomstig van het hoogaltaar in de oude kerk
- Heilige Jozef met Kind door beeldhouwer J. Geefs, samen met vijf andere beelden, van 1862
- Onze-Lieve-Vrouw door Th. De Bruycker, van 1892
- Heilig Hart van Maria, van 1892
- Heilige Theresia door A. De Beule
- Heilige Antonius, baldakijn met beeldje van "Kindje Jezus van Praag".

Meubilair:

- Homogeen neogotisch meubilair gemaakt voor de nieuwe kerk in de jaren 1880-1900.
- Hoogaltaar, gepolychromeerd hout en steen, door Fr. Van den Hende, van 1880 met beelden van 1891, geschilderd door R. Goethals in 1901, in 1952 voorzien van nieuwe onderbouw en trappen; Linker zijaltaar van Onze-Lieve-Vrouw, gepolychromeerd hout en steen, van 1880, door beeldhouwer P. Pauwels, geschilderd door R. Goethals in 1901; rechter zijaltaar van de Heilige Jozef, gepolychromeerd hout en steen, van 1888, door P. Pauwels (confer opschrift op tafel).
- Neogotisch retabel afkomstig uit de kapel van het Sint-Jan-Berchmanscollege in Antwerpen, van 1894, ontworpen door Fr. Baeckelmans, uitgevoerd door J.B. Van Wint en J.B. De Boeck met schilderwerk van J.B. Antony, in zuidelijke transeptarm geplaatst.
- Koorbanken, gesculpteerd hout door Fr. Van den Hende, van 1890, met beelden van Heilige Lodewijk IX en Heilige Augustinus, patroonheiligen van de schenkers Lodewijk Hesters en August Van Zele.
- Communiebank door Fr. Van den Hende, van 1890, met vier gesculpteerde taferelen en symbolen.
- Preekstoel door Fr. Van den Hende, van 1889, met sculpturen van de Goede Herder op voetstuk, panelen op de kuip met taferelen uit het leven van de Heilige Laurentius en beelden van de Heilige Petrus en Heilige Paulus op de trapleuning.
- Biechtstoelen: twee uit oude kerk, uit begin 19de eeuw en twee neogotische biechtstoelen, van 1901 en 1907, door gebroeders De Clercq. Orgel: nieuw elektro-pneumatisch orgel, door J. Loncke en zonen, van 1953.
- Doopvont: uit oude kerk, granieten voet met koperen deksel van 1827, gesmeed ijzeren hek van 1900 door I. Blankaert.
- Kruisweg: veertien schilderijen op doek, door broeder Max, van 1961.
- Glasramen: gesigneerd: M.. De Loor, Del./ Calders fecit", van 1963.
- Sacristiemeubelen deels uit de oude kerk, deels vernieuwd door Fr. Van Wassenhove (wandkast) en Mathias Zens (hardstenen lavabo).
- In het koor staat een elektrisch orgel.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte

- De Sint-Laurentiuskerk heeft een geschatte bruto-oppervlakte van circa 800 m². De oppervlakte omvat het schip, transept, koor, zijbeuken en functionele ruimtes zoals de sacristie (afgeleid uit metingen van www.geopunt.be)
- De vrije hoogte in het middenschip bedraagt circa 15 meter, gemeten van de vloer tot aan het gewelf. De zijbeuken zijn lager en overkluisd met afzonderlijke gewelven. De hoogte draagt bij aan de monumentale beleving en akoestiek van het gebouw.
- aantal zitplaatsen: De kerk beschikt over een zitcapaciteit van circa 400 personen (stoelen). Deze capaciteit dekt het volledige schip en de zijbeuken, exclusief eventuele kooropstelling. De banken staan opgesteld in een klassieke liturgische oriëntatie naar het altaar.

Opbouw

Type gebouw

De Sint-Laurentiuskerk is een kruisbasiliek in neogotische stijl, met een duidelijke oriëntatie op het liturgisch altaar. Het gebouw bestaat uit een driebeukige opbouw, met een breed schip geflankeerd door twee lagere zijbeuken, een uitgesproken transept en een koor met zijkoren. Deze opbouw resulteert in een kruisvormige plattegrond met centrale kruising.

De constructie bevat een massieve westtoren, die ook functioneert als toegangspartij, en kent een traditionele oriëntatie naar het oosten (koorzijde).

Aantal en soort bijruimtes

Het kerkgebouw bevat naast de hoofdruimtes volgende bijruimtes:

- Twee zijkoren aan weerszijden van het hoofdaltaar.
- Een ruime sacristie, bereikbaar vanuit het koor.
- Een berging en nevenruimte in de oksels van het transept.
- Een oksaal met orgel boven de ingang.
- Geen aanwezige keuken- of sanitaire voorzieningen.

Opdeelbaarheid en uitbreidingsmogelijkheden

Het gebouw beschikt over een monumentale en open binnenstructuur die op architecturaal vlak beperkt mogelijkheden biedt tot opdeling zonder significante ingrepen. De draagstructuur bestaat uit kolommenrijen met spitsbogen en gewelven, wat compartimentering bemoeilijkt. Wel zijn er beperkte mogelijkheden voor het inbrengen van vrijstaande volumes of 'box-in-box'-structuren in de zijbeuken of het transept, mits respect voor het aanwezige erfgoed.

Belangrijke liturgische elementen zoals het hoofd- en zijaltaar, de preekstoel en de biechtstoelen beperken structurele ingrepen in het koorgedeelte en het schip. Dergelijke

elementen zijn echter grotendeels verplaatsbaar of kunnen desgevallend beschermd verplaatst worden binnen het gebouw.

De kerk beschikt niet over actieve erfgoedbescherming, wat meer vrijheid biedt voor aanpassingen, zolang ze zorgvuldig gebeuren in functie van de architecturale waarde.

Voorzieningen

Sanitair	Toilet aanwezig met handwasbakje – bevindt zich in de berging links van het koor
Verwarming	Aardgasverwarming met gasstralers – installatie bevindt zich in de berging links van het koor
Verlichting	De elektrische installatie bevindt zich in de sacristie rechts van het koor ; er is noodverlichting aanwezig In 2020 zijn de kwikdamlampen vervangen door LED.
Keukenvoorzieningen	Niet aanwezig
Audiosysteem	Aanwezig basisgeluidssysteem met microfoon op altaar en luidsprekers in schip en koor Vervanging geluidsinstallatie in 2020.
Beeldscherm(en)	Niet aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	Het gebouw is langs de linker-voorzijde (kant Grote Markt) toegankelijk voor andersvaliden via een hellend vlak. In 2025 zijn de manuele deuren (enkel linker voorzijde) voor het binnenkomen vervangen door een automatische schuifdeur.
Diefstal- en brandbeveiliging	In de kerk zijn in totaal 4 brandblusapparaten geplaatst, op huurbasis door de firma Sicli. Daarnaast is een camerabewakingssysteem aanwezig.
Bliksembeveiliging	Ja, aanwezig. De toren is voorzien van een bliksemafleider met aarding.
Gsm-operatoren	In de toren is ruimte verhuurd aan GSM operator Proximus.

Bouwfysische toestand

In december 2021 voerde Monumentenwacht Oost-Vlaanderen een bouwkundige inspectie uit van de Sint-Laurentiuskerk in Zelzate. Hieruit bleek dat:

- de algemene toestand van de toren als redelijk wordt ingeschat
- het uitgevoerde onderhoud als matig wordt beoordeeld,
- er een risico op gevolgschade bestaat, vooral door vochtproblemen.

Belangrijkste vaststellingen en aanbevelingen

De inspectie bracht verschillende aandachtspunten aan het licht. De belangrijkste gebreken en voorgestelde maatregelen zijn:

- Waterinfiltratie aan de voet van het torenkruis
  - Er sijpelt regenwater binnen via de aansluiting van het torenkruis.
  - Er zijn sporen van zwamaantasting zichtbaar (beginnende schimmelvorming).
  - Dringend afdichten is nodig om verdere schade en structureel risico te vermijden.
- Beschadigde dakafvoer
  - De afvoer is op meerdere plaatsen verstopt, losgekomen of verroest
  - De onderkant van de afvoerpijp hangt los, en de aansluiting op het dak is vervormd.
  - Aanbeveling: volledige herstelling of vernieuwing van de afvoer.
- Roestvorming aan de klokkenstoel
  - Lasnaden van de metalen structuur vertonen roestvorming.
  - Aanbeveling: behandeling tegen roest om verdere aantasting te voorkomen (middellange termijn: 3-6 jaar).
- Beperkte en onveilige bereikbaarheid van het torenkruis
  - Het luik naar het bovenste deel van de toren is moeilijk toegankelijk.
  - De huidige klimvoorzieningen zijn onhandig en deels onveilig.
  - Voorstel: plaatsen van een extra ladder en klein platform, en verbetering van de luikbevestiging.
- Onvakkundige plaatsing van ladderhaken op de torenspits
  - De ladderhaken zijn niet geplaatst volgens de technische voorschriften.
  - Dit vormt mogelijk een risico op schade aan de dakbedekking.
  - Aanbeveling: voorlopig geen ingrijpende werken, maar regelmatige controle is aangewezen.

Opvolging en onderhoud

In de dakgoten werd een losse soldeernaad vastgesteld.

Advies: driejaarlijkse controle en herstel indien nodig, om lekkages te voorkomen.

Conclusie

De inspectie toont aan dat er een aantal urgente herstellingswerken nodig zijn om de toestand van de toren structureel veilig en duurzaam te houden. Tegelijk zijn er ook maatregelen op middellange termijn nodig.

Zo blijft de toren een waardevol en veilig onderdeel van het kerkgebouw.

Uitgevoerde restauratiewerken + jaar:

Herstelling torenspits naar aanleiding van stormschade – 2021

Financiële gegevens

Geplande investeringen:

Jaar	Werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
2025-2026	Herstelling torenspits + beschadigde afvoer	Schatting: 10.000 tot 15.000 euro	Nog te bepalen
2026-2031	Schilderwerken plafond kerk (binnenkant)	Nog te ramen	Nog te bepalen op advies van Monumentenwacht

Initieel was tussen de Kerkfabriek en de gemeente Zelzate afgesproken om in het meerjarenplan een budget vrij te maken voor de realisatie van een ontvangstruimte ten bedrage van 38.000 euro (netto bijdrage van de gemeente). Deze investering heeft zich uiteindelijk niet gerealiseerd. De Kerkfabriek heeft beslist om het vrijgekomen budget voor het project ontvangstruimte (38.000 euro) in te zetten voor de investering in een schuifdeur (verhoging toegankelijkheid rolstoelgebruikers) en de herstelling van de torenspits (omwille van waterinsijpeling – cfr. inspectie monumentenwacht). De afspraken met de gemeente Zelzate zijn hierover gemaakt. De plaatsing van de schuifdeur heeft zich in de eerste jaarmidde van 2025 gerealiseerd. De uitvoering van de herstelling torenspits incl. de herstelling van de regenafvoer (cfr. aandachtspunten monumentenwacht) is voorzien op 2025 (maar afhankelijk van de planning van de aannemer kan dit schuiven naar 2026).

Verder is nog te onderzoeken of bijkomende schilderwerken vereist zijn aan het plafond van de kerk (op basis van recente vaststellingen in de kerk) – dit zal in de loop van de legislatuur verder worden afgestemd en onderzocht samen met Monumentenwacht.

Gewenste investeringen

In een tweede fase kan de afweging gemaakt worden om de onvakkundige plaatsing van de ladderhaken en de roestvorming van de klokkenstoel te herstellen. Verdere afspraken hierover zijn nog te maken met de gemeente.

Exploitatietoelagen en eventuele overschotten/tekorten (in EUR – van 2019 tem 2024: rekeningcijfers)

2019	2020	2021	2022	2023	2024
21.980,69	14.468,38	22.597,11	23.387,94	24.204,47	25.047,79

2025	2026	2027	2028	2029	2030
25.918,97	30.913,29	42.849,20	43.888,78	44.949,14	46.030,69

2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De Sint-Laurentiuskerk bevindt zich in het centrum van Zelzate, aan het Laurentiusplein. De kerk is prominent zichtbaar in het straatbeeld, mede dankzij de imposante toren. Het luiden van de klokken draagt bij aan het karakter van de plek.

De bereikbaarheid van de kerk is goed: ze ligt op wandelafstand van bushaltes De Lijn (100m) met verbindingen naar Gent en andere nabijgelegen gemeenten. Voor fietsers zijn er fietsstallingen aanwezig en in de nabije omgeving is voldoende parkeergelegenheid, waaronder een publieke parking.

In de onmiddellijke omgeving bevinden zich verschillende relevante voorzieningen, zoals een basis- en secundaire school Sint-Laurens (100m), een parochiale ontmoetingscentrum (100m), gemeentehuis (200m), politiekantoor (250m), woonzorgcentrum (700m) en gemeentelijke bibliotheek (500m).

Er is ook een afzonderlijke begraafplaats iets verderop. De kerk staat aldus ingebed in een netwerk van publieke functies, wat mogelijkheden creëert voor gedeeld gebruik. Zo zouden bijvoorbeeld schoolvieringen of culturele evenementen georganiseerd kunnen worden in de kerkrimte.

De publieke ruimte rond de kerk is informeel en toegankelijk, wat kansen biedt voor ontmoeting, rust en spel. Deze kwaliteiten verdienen erkenning, zeker binnen een bredere visie op kindvriendelijkheid en buurtverweving.

2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De Sint-Laurentiuskerk in het centrum van Zelzate blijft vandaag een actieve parochiekerk. Ze vervult voornamelijk een pastorale functie, aangevuld met incidenteel niet-kerkelijk gebruik.

- **Pastoraal gebruik**

De kerk wordt voornamelijk gebruikt voor katholieke erediensten. De wekelijkse eucharistieviering vindt plaats op zondagvoormiddag. De gemiddelde opkomst schommelt rond de 50 tot 80 gelovigen, afhankelijk van het seizoen en specifieke gelegenheden. Daarnaast zijn er eucharistievieringen op de feestdagen (Kerstmis, Pasen, Pinksteren, OLH Hemelvaart, ...)

Naast de wekelijkse mis zijn er vieringen voor levensgebeurtenissen zoals doopsels, huwelijken, eerste communie, vormselvieringen en uitvaarten. Hoewel het aantal huwelijken en doopsels gedaald is, blijft het aantal kerkelijke uitvaarten relatief constant. De kerk speelt hierbij een belangrijke rol als plechtige en symbolisch geladen ruimte.

- **Ander kerkelijk gebruik**

Elke maand is er een eucharistieviering voor en door de Filipijnse Gemeenschap.

- **Niet-pastoraal gebruik**

De Sint-Laurentiuskerk wordt sporadisch ingezet voor niet-kerkelijke activiteiten zoals klassieke concerten en muzikale optredens, vaak georganiseerd in samenwerking met de

gemeente of lokale culturele verenigingen. De akoestiek en sfeer van het gebouw worden gewaardeerd voor dit soort activiteiten.

Hoewel het huidig niet-pastoraal gebruik beperkt blijft, is er interesse vanuit enkele socioculturele actoren in de gemeente om de kerk vaker of structureler in te zetten voor kleinschalige culturele evenementen, lezingen of tentoonstellingen.

De Sint-Laurentiuskerk heeft als satelliet-kerk een centrale plaats in de liturgie en de verkondiging, mede doordat in de kerk van Zelzate-west geen weekend-vieringen meer plaats vinden.

Het kerkgebouw is 7 dagen op 7 open van 9u-16u en aangesloten bij de stichting 'Open Kerken'.

2.2. Sint-Antonius van Padua kerk – Zelzate West

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.2.1. Identificatie

Naam: Sint-Antonius van Padua

Geografische ligging

- Koningin Astridlaan, 9060 Zelzate, Zelzate-west
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat of Regio: Eeklo
- Parochie: Heilige Franciscus van Assisi (Assenede/Evergem/Zelzate)

Eigenaar: Kerkfabriek Sint-Laurentius

Bescherming(en)/vastgesteld

- Niet beschermd gebouw
- Beschermd monument (objectnummer: OO003298 - [ODIS](#))

Type ▲	Subtype ◆	Objectnummer ◆	Datum besluit ◆	Datum publicatie besluit ◆	Einddatum ◆	Opmerkingen ◆
beschermd	monument	OO003298	4 maart 1980	27 augustus 1980		Het orgel in de Sint-Antonius van Paduakerk

- Is vastgesteld als bouwkundig erfgoed sinds 20/06/2023 :
zie Inventaris onroerend erfgoed en Parochiekerk status - bron ODIS-databank

2.2.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

In de jaren 1930 kende Zelzate een sterke bevolkingsgroei, mede door de industrialisatie en de uitbreiding van woonwijken aan de westzijde van het Kanaal Gent-Terneuzen. Omdat de bestaande Sint-Laurentiuskerk in het centrum de groeiende gemeenschap niet langer kon bedienen, werd besloten een hulpparochie op te richten voor de gehuchten Debbautshoek en De Katte.

De Sint-Antonius van Paduakerk werd gebouwd tussen 1932 en 1933 naar ontwerp van de Antwerpse architect Jaak Alfons Van der Gucht, met uitvoering door de gebroeders Lefebure uit Zelzate. De kerk werd ingewijd op Palmzondag 9 april 1933 door bisschop Coppieters en de parochie werd officieel erkend op 13 december 1933.

De kerk is een eenbeukige, transeptloze constructie van zes traveeën, uitgevoerd in sobere baksteenbouw onder een zadeldak met pannen. Opvallend is de rechthoekige toren aan de zuidwesthoek, voorzien van langgerekte ramen en een open galmverdieping onder een schilddak met ijzeren torenkruis. Het interieur is eenvoudig en onbeschilderd, met een open dakgebint dat rust op lisenen. De sobere stijl weerspiegelt de interbellumperiode waarin de kerk werd gebouwd.

Zie website voor meer info: [Onroerend erfgoed vlaanderen](#).

b) Interieur, en architecturale mogelijkheden

Sober onbeschilderd interieur met open dakgebint steunend op lisenen

- Beelden:
  - H. Teresia van Lisieux, H. Jozef, H. Antonius (patroonheilige), H. Anna, H. Rita.
  - H. Hart en missiekruis (in de sacristie), processiekruis en Christus zonder kruis in zware zandsteen (in het koor)
  - Icoon: 3-luik Altijddurende Bijstand
- Beschermd monument: 1 orgel
Bij KB van 4/03/1980 en gepubliceerd op 17/08/1980 onder nr. OO003298, naar verluidt gedateerd op de E- pijp van het front 1839 en afkomstig van een klooster, bevindt zich op het doksaal maar is door aantasten door houtworm in zeer slechte staat.
- Op het houten hoogaltaar staat een passend tabernakel en 6 kleine en er naast 6 grotere koperen kandelaars.
- Doopvont: in arduin met er naast een modern Lieve Vrouwbeeld
- Deel vroegere communiebank: in houtsnijwerk bij het altaar
- Biechtstoelen: 3 stuks, in de muren verwerkt
- Kruisweg: de originele kruisweg is vernietigd, de huidige, geschilderd op koperen platen, is in bruikleen van het Bisdom (Kan. Colin) en komt oorspronkelijk uit het klooster Glorieux uit Ronse.
- Sacristiemeubelen: kast met enkele koorkappen en kazuifels

Buiten rondom de kerk staan 7 bedevaartkapelletjes van de H. Antonius.

Bron:

- Inventaris van het bouwkundig erfgoed, Prov. Oost-Vlaanderen, Gemeenten Assenede, Eeklo, Kaprijke, Maldegem en Sint-Laureins, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 21N, (onuitgegeven werkdocumenten)
- Agentschap onroerend erfgoed 2025: [Onroerend erfgoed vlaanderen](#).
- BR. LEOPOLD 1963-1964: Debbautshoek, St.Laurensklok 36.4, 42-74

Archief: samen met het archief van de gelijknamige parochie, voor de periode van 1906-2014 bevindt zich in het Rijksarchief te Gent.

Voorzieningen

Sanitair	1 toilet met wasbakje en bevindt zich links van het koor.
Verwarming	Aardgasverwarming
Verlichting	De elektrische installatie bevindt zich in de oude sacristie
Keukenvoorzieningen	Niet aanwezig
Audiosysteem	Aanwezig basisgeluidssysteem met microfoon
Beeldscherm(en)	Niet aanwezig
Rolstoeltoegankelijkheid	De toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers beperkt zich tot het plaatsen van 2 oprijplanken aan de hoofdingang
Diefstal- en brandbeveiliging	Er zijn 3 blusapparaten voorhanden
Bliksembeveiliging	Niet bepaald
Gsm-operatoren	Geen

Bouwfysische toestand

De kerk is in goede staat, in de jaren '90 werd het dak volledig vervangen en geïsoleerd en ook de elektriciteit vernieuwd.

Momenteel zijn er geen directe werken voorzien in het kader van de instandhouding of het duurzaam onderhoud.

Er is ook lidmaatschap bij Monumentenwacht.

2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De Sint-Antonius van Paduakerk bevindt zich aan de Koningin Astridlaan in Zelzate-West, binnen de wijk Debbautshoek. Deze wijk ligt ten westen van het Kanaal Gent-Terneuzen.

- **Ligging en omgeving:** De kerk is gesitueerd op een rechthoekig perceel tussen twee straten, nabij het Kanaal Gent-Terneuzen en de vroegere spoorweg. Het gebied is volledig tot een bebouwd landschap geëvolueerd, met hier en daar enkele openbare groenperken.
- **Bereikbaarheid:** De wijk Debbautshoek wordt ontsloten via de Assenedesteenweg en de E. Caluslaan, die aansluiting bieden op de R4. Deze wegen vormen de belangrijkste verbindingen met Zelzate-centrum (te bereiken via Zelzate-brug).
- **Nabijheid van voorzieningen:** In de directe omgeving van de kerk bevinden zich diverse voorzieningen, waaronder scholen, handelszaken en het Groenplein. Daarnaast zijn er enkele openbare groenperken en een grote recreatief ingerichte open ruimte aan het hoogbouwplein.
- **Publieke ruimte:** De publieke ruimte rond de kerk is beperkt en bestaat voornamelijk uit straten en pleinen met beperkte groenvoorzieningen. Er zijn enkele openbare groenperken ingericht, maar waardevolle natuurlijke elementen ontbreken.

2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Kerkelijk gebruik

De Sint-Antonius van Paduakerk in Zelzate-West wordt momenteel beperkt gebruikt voor erediensten. Er zijn geen reguliere vieringen gepland in deze kerk.

Gebruik door andere geloofsgemeenschappen

De kerk kan momenteel gedeeld worden met diverse geloofsgemeenschappen.

Niet-kerkelijk gebruik

Er zijn geen specifieke niet-kerkelijke activiteiten zoals concerten, tentoonstellingen of voordrachten in de beschikbare bronnen.

Parochiale herstructurering en herbestemming

De parochie Sint-Antonius van Padua is samengevoegd met de hoofdparochie Sint-Laurentius te Zelzate. Deze herstructurering heeft geleid tot stopzetting van reguliere vieringen in de Sint-Antoniuskerk.

Verdere herbestemming of valorisatie van de kerk zal in de komende periode van het beleidsplan verder onderzocht moeten worden in afstemming met mogelijke stakeholders en de gemeente Zelzate.

3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

Deelgemeente (en wijk)	Kerk	Toekomstvisie
Zelzate - centrum	Sint-Laurentius	Gebruik voor erediensten, valorisatie en medegebruik voor andere geloofsgemeenschappen
Zelzate - west	Sint-Antonius van Padua	Valorisatie/Medegebruik, verkoop of herbestemming

Inleiding

De Sint-Antonius van Padua-kerk in Zelzate-West maakt deel uit van het lokale erfgoedlandschap. Tegen de achtergrond van afnemend pastoraal gebruik wordt gezocht naar een toekomstgerichte invulling van het kerkgebouw, waarbij maatschappelijke meerwaarde en financiële duurzaamheid hand in hand gaan.

Huidige context

Momenteel wordt volgende huidige invulling gegeven aan de kerk:

- Pastorale functie: de kerk wordt vandaag nog zelden gebruikt voor de eredienst. Er is geen structurele liturgische werking meer voorzien door de lokale parochie.
- Huidig nevengebruik: Het gebouw wordt occasioneel ter beschikking gesteld voor religieuze bijeenkomsten.

Er is geen structureel niet-religieus gebruik op dit moment.

Architecturaal potentieel en ligging in een woonomgeving maken gedeeld of nieuw gebruik ruimtelijk mogelijk.

Huidige visie op de toekomst

De actuele visie vertrekt vanuit het standpunt dat de kerk geen nieuwe reguliere functie voor erediensten zal krijgen vanuit de kerkfabriek. Daarom worden volgende pistes onderzocht om tot een toekomstgericht scenario te komen:

1. Valorisatie van het gebouw door:
  - o organisatie van concerten, tentoonstellingen, lezingen, culturele evenementen ...
  - o aansturing door lokale verenigingen, culturele spelers of externe partners
2. Medegebruik door andere geloofsgemeenschappen:
  - o structurele verhuur aan erkende religieuze groepen die momenteel reeds occasioneel gebruik maken van de ruimte
  - o duidelijke afspraken over frequentie, toegang, onderhoud en vergoeding
3. Verkoop van de kerk:
  - o onderzoek naar potentiële overname door private of publieke partij
  - o enkel indien valorisatie of gedeeld gebruik niet haalbaar blijkt

4. Herbestemming:

- Volledige omvorming van het gebouw naar een nieuwe maatschappelijke, culturele of zelfs commerciële functie
- Mits behoud van de erfgoedwaarden en wettelijke procedures

Combinatiepistes zijn mogelijk, met name: valorisatie + gedeeld medegebruik door andere geloofsgemeenschappen

Financiële randvoorwaarde

Alle pistes worden getoetst aan een duidelijke financiële voorwaarde, namelijk dat het project minstens positief moet zijn voor de kerkfabriek. Met andere woorden: een uitbating, valorisatie of verhuur minstens kostendekkend is en/of structureel bijdraagt aan het onderhoud en beheer van het gebouw.

Zonder financieel sluitende oplossing wordt verkoop of herbestemming als valabele piste opgehouden.

3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht

Cfr. Parcum VVSG, wordt voor de kerk Sint-Antonius van Padua een plan van aanpak voorgesteld als volgt (cfr. [Parcum VVSG - ondersteuning kerkbeleidsplan](#)):

Elke eigenaar of beheerder van een parochiekerk kan aan de hand van de aangeleverde tool 'bestemmingsprofiel', het bestemmingsprofiel van de kerk aanmaken. Deze geeft een schematische voorstelling van de mate waarin het kerkgebouw in aanmerking komt voor een nieuwe bestemming, en dat op basis van gegevens op het vlak van het aanwezige erfgoed, de bouwfysische toestand van de kerk en de architecturale kenmerken ervan. Daarnaast worden ook andere categorieën betrokken zoals de ruimtelijke context, de financiële situatie en de aanwezigheid van draagvlak om nog betere inschattingen te kunnen maken.

Een lokaal in te vullen vragenlijst capteert al die gegevens en het profiel verwerkt ze tot een 'robotfoto' van het gebouw. Die robotfoto kan naast robotfoto's van allerhande mogelijke toekomstige invullingen (culturele invulling, onderwijs, wonen...) gelegd worden om te kijken of er een 'match' is.

Om tot een gedragen keuze te komen wordt het volgende traject voorgesteld:

1. *Participatie en overleg:*
gesprekken met geloofsgemeenschappen, buurtverenigingen, de gemeente Zelzate, en de parochie.
Doel: peilen naar concrete interesse, noden en samenwerkingsvormen
2. *Ruimtelijk en technisch haalbaarheidsonderzoek*
  - Technische analyse van de bouwkundige toestand
  - Aftoetsen van noodzakelijke ingrepen voor gedeeld gebruik of herbestemming
3. *Financiële analyse*

Opmaak van scenario's met kosten-batenberekening
Hierbij zal moeten verkend worden welke subsidie-mogelijkheden en samenwerkingen mogelijk zijn

4. *Beslissing*

Op basis van bovenstaand traject kiest de kerkfabriek, in overleg met het lokaal bestuur en bisdom, een voorkeursscenario

De Sint-Antoniuserk staat op een kruispunt. De visie is helder: zonder een liturgische toekomst vanuit de parochie wordt volop ingezet op valorisatie, gedeeld gebruik of verkoop/herbestemming – maar steeds met respect voor de erfgoedwaarde én met een sluitende financiële logica. De komende jaren zijn cruciaal om tot een toekomstgericht en gedragen besluit te komen.

BESLUIT

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen de Kerkfabriek en de gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien wijzigingen nodig zijn, worden ze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop en door de gemeenteraad. Dit principe is toe te passen bij de start van elke nieuwe legislatuur. Volgens het Eredienstendecreet dat in werking treedt vanaf 1 januari 2025 moet elk kerkenbeleidsplan de eerste zes maanden van elke nieuwe legislatuur vernieuwd of herbevestigd worden.
